

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra RIGSDAGSTALER 1866

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 574.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig10val-shoot-idm139947078479536/facsimile.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Rigsdagsaler 1866

ligheden ved alle de Afgjørelser, hvor man ikke kan veie Stemmerne, men maa tælle dem — at den Ulempe og den Farlighed efter Erfaringens Vidnesbyrd formindskes i den samme Grad, som det afgjørende Overtal bliver større, at det er saaledes i alle Retninger ligesom i Nævningeretten, og at netop derfor er den almindelige Valgret saa stort et borgerligt Gode, at et Folk, som engang har faaet den i lovlig Besiddelse, bør aldrig slippe den til nogen Priis, end sige da til den Priis, som for Øieblikket bydes det danske Folk for dets Valgret, dets umistelige, og, naar den holdes fast, i vore Dage utabelige Valgret.

Jeg tør derfor dristigt forudsige, at naar kun Danmark beholdt sin Valgret og beholdt sit vei skrøbelige, men dog folkevalgte Landsthing, da vil den Tid snart komme, da Folkets sande og sunde Følelse vil klare sig paa Forholdet mellem en fri Konge og et frit Folk, som er ikke bundet af noget Privilegium, ikke skilt ad ved Stænder, saa Verden skal forundre sig. Paa den anden Side maa jeg forudsige, at dersom Danmark nu faaer et ufolkeligt Landsthing, hvis Overtal idetmindste er fremmed for det rette Skjøn paa Frihed og Ligelighed, da vil Folket kun have Ulykke af sin Rigsdag og af hele sin saakaldte frie Forfatning og da vil der kun beredes baade Konge og Fædreland en sørgelig Fremtid.

Jeg veed det nok, at de Høilærde smile, om ikke lee ad alle saadanne Forudsigelser, og de have derfor tidt enten blot for Løier eller med en vis Spydighed kaldt mig »Spaamanden«, undertiden endogsaa »Spaaqvinden«, men jeg veed ogsaa, at skjøndt det rigtignok paa Dansk altid hedder »at spaae«, naar man ytrer en sikker Formodning om Fremtiden, saa er der dog stor Forskjel paa, hvoraf man spaaer, og jeg veed, jeg har aldrig spaaet enten af Streger i Haauden eller af Stjerner paa Himlen, men kun af den Oplysning vi Alle kunne faae ved at agte vel paa Folkets Art og Æt, paa Tidernes Løb og Tidernes Tegn, hvad de Høilærde sjelden værdige deres Opmærksomhed, men som jeg fra Ungdommen af har skjænket hele min.

Jeg tænker næsten helier ikke, de ville nægte eller kunne nægte, at fordi jeg kun har forudsagt, hvad jeg saae maatte følge af det Forbigaaende og det Nærværende, at derfor har jeg dog især med Hensyn paa gamle Danmark og Danmarks Folk, paa Slesvigholsteen og Heelstaten baade seet og sagt Adskilligt forud, som det havde været godt, om man havde sendt, førend det var forsilde. Jeg tør derfor sige, det vilde være klogt, netop

Rigsdagstaler 1866

statsklogt, dersom man vilde ændse, hvad jeg nu forudsiger om al den Bitterhed, Splid og Krebsgang indadtil og Farer udadtil, som man selv bereder sig, naar man nu vil presse og drive en Grundlovsforandring igjennem, som dog aldrig tilgavns kan gennemføres uden med saa stort et Overtal, som grændser til Eenstemmighed, og med Hensyn til hvilken jeg ikke har hørt fra nogen af Siderne, at der var Nogen, som ventede sig synderlig Vinding, som var værd at nævne, af denne Forandring enten for det Fælles eller for det Særlige.

Jeg har før paa et andet Sted ofte hørt baade af Ministrene og af andre Ledere, at der var meget smukke Ting og Tanker, som de kunde ønske at gennemføre, men som de ikke turde for det store Ansvar, som hvilede paa Gjennemførelsen, og jeg har stundom, jeg tilstaaer det, smilet over den store Frygt for et Ansvar, som i mine Øine var meget let at bære; men sørgeligt vilde det være, dersom jeg nu paa mit første og sidste Sæde her i Landstinget skulde møde saa stor en Kjækhed og Sorgløshed, at man end ikke vilde skjænke det tungeste Ansvar en alvorlig Tanke, ikke selv da, naar en gammel Rigsdagsmand og Sagamand, Folkeven og Folketaler advarede og maatte, hvis han havde Ret, staae som et Vidne fra Slægt til Slægt, saalænge Danmark staaer, altsaa med Guds Hjælp til Verdens Ende; thi det er min første og min sidste Forudsigelse, at, hvad man saa end gjør, enten ude eller hjemme, saa vil sikkert Danmarks Rige bestaae, saalænge Bølgerne rulle.